

Nr 170.

Uppläst och godkänd i Första kammaren den 23 maj 1912.
» » » i Andra kammaren den 24 maj 1912.

Riksdagens skrifvelse till Konungen, angående åtgärder i syfte att sjömanshusen må sättas i tillfälle att i större omfattning än för närvarande lämna tillfälliga understöd åt behöfvande, arbetslösa sjömän.

(Första kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande nr 11.)

(Andra kammarens fjärde tillfälliga utskotts utlåtande nr 12.)

Till Konungen.

Uti inom Riksdagen väckta motioner har framhållits önskvärdheten af en utredning, åsyftande inrättandet af en för sjöfolk afsedd arbetslöshetsförsäkringskassa.

Då i enlighet med Eders Kungl. Maj:ts beslut den 17 november 1911 frågan om arbetslöshetsförsäkringens utveckling samt nuvarande läge i utlandet och i Sverige för närvarande är under utredning, finner Riksdagen det icke lämpligt, att, innan ens principerna för en sådan försäkring blifvit fastställda, den allmänna utredningen om arbetslöshetsförsäkringen sönderbrytes för genomförande af en dylik försäkring för sjöfolket. Med hänsyn till, att sjöfolket vid rådande arbetsbrist är hänvisadt att skaffa sig arbeten inom andra yrken, synes det uppenbart att frågan om deras försäkring mot arbetslöshet måste lösas i samband med öfriga yrkesarbetares.

Det oaktadt har Riksdagen funnit anledning föreligga att taga i öfvervägande, huruvida icke, i afvaktan på denna frågas lösning, åtgärder kunna vidtagas för lindrande af den nödställda belägenhet, hvari sjöfolket ofta råkar till följd af oförvålad arbetslöshet. De skäl som härvidlag varit för

Riksdagen afgörande, hafva varit, att det icke torde kunna bestridas, att sjöfolket mer än andra yrkesarbetare är utsatt för ofta påkommande perioder af oförvålad arbetslöshet. Till följd af särskildt vårt lands klimatiska förhållanden samt i allmänhet de starka växlingarna på fraktmarknaden blir arbetstillgången synnerligen ojämn. Sjöfolkets ovana vid förhållandena på land gör det också svårt för dem att förskaffa sig annat arbete.

Särskildt bekymmersam blir arbetslösheten för sjömän, då de till följd af fartygets förolyckande, kondemnation, arbetsbrist i utländska hamnar o. d. blifva hemsända från utlandet. Ofta brutna af fysiska och psykiska lidanden och genom skeppsbrott beröfvade sina tillhörigheter sakna de vanligen, till följd af långvarig bortovaro från hemorten, närstående, som kunna hjälpa dem. Så länge sjömännen befinna sig på utländsk ort kunna de genom konsulerna få understöd, men vid framkomsten till närmaste svenska hamn, eventuellt hemorten, upphör detsamma. Endast i sällsynta undantagsfall kan arbetslös sjöman genom fattigvården komma i åtnjutande af understöd. Hans belägenhet är nämligen mera sällan sådan, att han lagligen är berättigad till dylikt.

Den tillfälliga arbetslösheten innebär äfven ett väsentligt hinder för skapande af en duglig svensk sjömansstam. Genom att sjömännen under perioder af arbetslöshet tvingas att skaffa sig arbete på land, stegras ytterligare den under senare år alltmera framträdande öfvergången mellan sjömansyrket och andra yrken, hvilken öfvergång visserligen gör det lättare för sjöfolket att under arbetslöshetstider få arbete på land men som ingalunda torde vara till båtnad för själfva sjömansyrket. Vidare torde under perioder af tillfällig arbetslöshet svenska sjömän och ofta de för sitt yrke mest hängifna i stor utsträckning begifva sig ur riket för att söka hyra i utländsk kofferditjänst, där de sedan icke sällan kvarstanna.

Genom bestämmelser, som influtit i den nya sjömanshusförordningen af den 13 juli 1911, hafva sjömanshusen beredts möjlighet att utdela understöd åt arbetslösa sjömän. Jämlikt förut gällande bestämmelser ägde sjömanshusen utdela allenast årliga understöd åt behöfvande sjömän, som af kroppsskada, sjuklighet eller ålderdomsbräcklighet ej kunde vidare göra sjötjänst, samt åt sjömansänka och barn. Enligt den nya förordningen däremot kunna jämväl tillfälliga mindre understöd till behöfvande sjömän eller sjömäns änkor och barn af sjömanshusdirektion efter omständigheterna utdelas.

Sjömanshusens kassor lära emellertid vara så strängt anlitade för utdelande af årliga understöd till icke arbetsföra sjömän samt till sjömäns änkor och barn, att några afsevärda belopp icke kunna tagas i anspråk

för tillfälliga understöd åt arbetslösa sjömän. Visserligen utvisa sjömanshusens räkenskaper icke oväsentliga öfverskott, men dessa torde med nödvändighet böra afsättas för att sjömanshusen framdeles skola kunna möta de betydligt ökade utgifter, som äro att emotse till följd af handelsflottans ständiga tillväxt och det därigenom ökade antalet sjömän. Med hänsyn härtill hafva också de årliga understöden från sjömanshusen måst hållas vid synnerligen låga belopp samt många eljest understödsberättigade icke kunnat erhålla understöd. I den mån öfverskotten framdeles kunna tagas i anspråk, böra de därför i första hand användas att bringa ändring i dessa förhållanden. Några belopp af betydelse torde därför icke inom en afsevärd tid vara att påräkna från sjömanshusen för tillfälliga understöd.

På grund häraf har Riksdagen funnit det synnerligen önskvärdt, om tillsvidare och intill dess frågan om arbetslöshetsförsäkring för sjömän kan blifva slutligen ordnad, sjömanshusen genom statsanslag eller annorledes kunde sättas i tillfälle att i större omfattning än för närvarande är förhållandet lämna tillfälliga understöd åt behöfvande arbetslösa sjömän. De medel, som på sådant sätt kunde komma att ställas till sjömanshusens förfogande, borde af sjömanshusen förvaltas skilda från öfriga tillgångar och användas uteslutande till det med dem särskildt afsedda ändamålet.

Vid anordnande af en understödskassa för sjömän, på sätt ofvan förutsatts, synes böra tillses att de därifrån utgående understöden varda fördelade till de oförvalladt arbetslösa efter bestämda, på förhand fastställda grunder och att understöden sålunda icke erhålla formen af något slags fattigunderstöd i vanlig mening.

På grund af hvad sålunda anförts får Riksdagen anhålla det Eders Kungl. Maj:t måtte taga under öfvervägande, huruvida icke tills vidare och intill dess frågan om arbetslöshetsförsäkring för sjömän kan blifva slutligen ordnad sjömanshusen genom statsanslag eller annorledes må kunna sättas i tillfälle att i större omfattning än för närvarande är förhållandet lämna tillfälliga understöd åt behöfvande, arbetslösa sjömän.

Stockholm den 24 maj 1912.

Med undersåtlig vördnad.
